

ГРАД СКОПЈЕ

ПРЕДЛАГАЧ: Градоначалник на Град Скопје

ИЗГОТВУВАЧ: Сектор за јавни дејности

ПРЕТСТАВНИК: Раководител на Сектор за јавни дејности

ПРЕДЛОГ - ОДЛУКА
за основање на
Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”

Скопје, јануари 2026 година

ПРЕДЛОГ

Врз основа на член 36 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија” бр. 05/2002 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 202/2024), а во врска со член 29 од Законот за здруженија и фондации („Службен весник на Република Македонија” бр. 52/2010, 135/2011, 55/2016 и 239/2022), Советот на Град Скопје на _____ седница одржана на _____ 2026 година ја донесе следнава:

Одлука за основање на Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”

Член 1

Со оваа Одлука се основа **Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”**.

Основач

Член 2

Основач на Фондацијата е Град Скопје, застапуван од Градоначалникот на Град Скопје со адреса: бул. „Илинден“ бр. 82, 1000 Скопје и ЕМБС 6019595.

Правен статус

Член 3

Фондацијата е правно лице.

Фондацијата одговара за своите обврски со својот имот и средства.

Име и седиште

Член 4

Името на Фондацијата гласи: **Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”**.

Седиштето на Фондацијата е во Скопје на бул. „Илинден“ бр. 82, 1000 Скопје.

Цели на Фондацијата

Член 5

Општа цел на Фондацијата е да се обезбеди успешна, европски кредибилна и одржлива реализација на Европска Престолнинна на Културата Скопје 2028, со долгорочни позитивни културни, социјални, еколошки и економски ефекти за градот и државата.

Посебни цели се:

Европска димензија и меѓународна релевантност

системски развој на копродукции и партнерства со европски организации, мрежи и други ЕПК (минати/тековни/идни), со програми за мобилност, резиденции и размена.

Култура + зелена транзиција (GreenECoCbydesign)

вградување на одржливи стандарди во планирањето и продукцијата на настани (енергија, транспорт, материјали, отпад, јавни набавки), инспирирано од ЕПК примери каде екологијата е програмска оска и дел од концептот.

3. Дигитализација, иновации и културна технологија

развој на дигитални платформи за програма, публика и учество;
дигитално архивирање/документација и долгорочен пристап;

поддршка на нови медиуми, креативни технолошки практики и културни иновации (вклучително и одговорна употреба на АИ).

4. Јакнење на културниот и креативниот екосистем

развој на капацитети (обуки, стандарди, менаџмент), поддршка на независната сцена и креативните индустрии;

стимулирање на дизајн и иновации со општествена и еколошка вредност (пример како Каунас го поврзува дизајнот со инклузија и одржливи ефекти).

5. Партиципација, инклузија и кохезија

активна граѓанска ко-креација, младински програми, интеркултурен дијалог, пристапност (универзален дизајн), регионална и соседска децентрализација.

6. Урбана регенерација преку култура и јавен простор

култура-водени интервенции во јавен простор, привремена архитектура, културни маршрути и „живи лаборатории“ за одржливи квартави.

7. Транспарентност, отчетност и европски стандарди на управување

професионално, транспарентно и законито финансиско/административно управување, јавни повици, евалуации и ризик-менаџмент, во дух на европските практики за доверба и легитимност.

8. Наследство по 2028

воспоставување трајни механизми: европска канцеларија за културна соработка, годишни програми, образовни модели, дигитални архиви, зелени стандарди за културни настани.

Висина на имотна маса

Член 6

Висината на основачкиот влог на основачот Град Скопје, односно имотната маса на Фондацијата, изнесува 10.000 евра во денарска противвредност, според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија што важи на денот на уплатата.

Завршни одредби

Член 7

Се задолжува Градоначалникот на Град Скопје да ги преземе сите потребни дејствија, односно на основачкото собрание да го застапува и во име и за сметка на Град Скопје да ги донесе и потпише:

Актот за основање на Фондацијата;

Статутот на Фондацијата;

Програмата за дејствување на Фондацијата;

Одлука за состав и избор на органи и податоци за членовите на органите;

Одлука за избор на застапник по закон.

Член 8

Оваа Одлука влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен гласник на Град Скопје”.

СОВЕТ НА ГРАД СКОПЈЕ
Претседател,
Проф. Д-р. Даме Димитровски

бр.27-_____

Скопје

О б р а з л о ж е н и е

Правен основ за носење на оваа Одлука е член 36 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија” бр. 05/2002 и „Службен весник на Република Македонија” бр. 202/2024), согласно кој Советот е надлежен да носи правни акти, во врска со член 29 од Законот за здруженија и фондации („Службен весник на Република Македонија” бр. 52/2010, 135/2011, 55/2016 и 239/2022) каде се утврдни елементите што ги содржи актот за основање.

Формирањето на **Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”** претставува стратешки модел на организациска поддршка за стручна, ефикасна, транспарентна и одржлива реализација на комплексната културна програма поврзана со статусот Европска престолнина на културата.

Титулата **„Европска престолнина на културата, Скопје 2028“**, упатува на долгорочно планирање, висок степен на професионализам, финансиско управување и интензивна меѓународна соработка.

Со оглед на сложеноста на оваа програма и бројот на вклучени учесници, партнери, проекти и извори на финансирање, неопходно е да се обезбеди организациска форма што може да ги исполни највисоките стандарди на управување и отчетност.

Практиката на европските градови кои ја носеле титулата Европска престолнина на културата покажува дека формираните фондации како посебни правни субјекти претставуваат најефикасен модел за управување.

На пример, во случајот со Фондацијата „Novi Sad – European Capital of Culture“ за Нови Сад 2022, оваа организациска форма обезбеди структурирано управување на програмата, јасна распределба на одговорности, професионален менаџмент и можност за соработка со голем број локални, национални и меѓународни партнери. Фондацијата функционираше како правен субјект со управен комитет, оперативни сектори и јасно утврдена организациска структура, овозможувајќи реализација на обемна културна програма .

Овој модел покажува дека посебна Фондација овозможува централизирано, професионално и транспарентно раководење со средствата и активностите, со фокус на стручно програмско и финансиско управување, флексибилна организациска структура подготвена за интернационални партнерства, одржлива координација на долгогодишни активности, регуларни механизми за отчетност и мониторинг, создавање трајно културно наследство и развој на локалната културна сцена.

Имајќи ја предвид сложеноста на процесот на подготовка и реализација на програмата на **„Европска престолнина на културата, Скопје 2028“**, како и искуствата од регионални примери кои ја докажаа ефикасноста на фондацискиот модел, формирањето на Фондацијата „Скопје – Европска престолнина на културата 2028“ е најсоодветна, најефикасна и најодржлива организациска форма за спроведување на сите предвидени активности во рамките на оваа иницијатива.

Одлуката за основање на **Фондација „Европска престолнина на културата – Скопје 2028”** произлегува од потребите за реализација, координација и промоција на активностите во рамки на проектот **„Европска престолнина на културата, Скопје 2028“**, врз основа на заеднички интерес во развојот на културните, уметничките, програмските активности, општествените и развојните иницијативи од заеднички интерес.

Средствата за основање на Фондација се обезбедени во Буџетот на Град Скопје за 2026 година.

Врз основа на наведеното, се предлага Советот на Град Скопје да ја донесе предложената Одлука за основање на **Фондација „Европска престолнина на културата - Скопје 2028“**.